

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 27421/CQ/eu

Oslo 12. desember 2014

Høringsvar til forslag om utvidet rett for helsesøstre og jordmødre til å rekvirere alle typer prevensjonsmidler

Legemiddelindustrien (LMI) viser til høringsbrev av 12. september 2014 om Høring - utvidet rekvireringsrett for helsesøstre og jordmødre, forslag til endring i forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek.

LMI støtter forslagene i høringsnotatet. Her legges det opp til godt begrunnede tiltak som vil redusere antallet uønskede svangerskap.

I tillegg til det som foreslås, mener LMI at tiltakene for opplæring av helsesøstre og jordmødre må forsterkes. Det bekymrer LMI at innsetting av spiral og p-stav tilsynelatende ikke inngår i etterutdanningen av dagens helsesøstre og jordmødre. Det kan begrense effekten av reformen og bidra til at unge kvinner ikke kan velge den prevensjonsløsning som passer best. LMI foreslår derfor at departementet mobiliserer til en koordinert innsats fra høgskoler, profesjonsorganisasjonene, det medisinske miljøet og legemiddelfirmaene for snarest mulig å dekke kompetansegapet.

LMI støtter forslaget om utvidet rekvireringsrett

LMI stiller seg positiv til forslaget om at rekvireringsretten helsesøstre og jordmødre har i dag utvides til å gjelde alle kvinner fra 16 år, uavhengig av tjenestested og for alle typer prevensjonsmidler samt at helsesøstre og jordmødre i samband med denne endringen også må kunne rekvirere andre legemidler som er nødvendig i praksis (lokalbedøvelse og adrenalin).

LMI mener som departementet at tiltaket, sammen med den foreslåtte inkluderingen av langtidsvirkende hormonell prevensjon i støtteordningen for jenter i alderen 16-19 år, kan gi et viktig bidrag til å forebygge uønskede svangerskap. Det er også grunn til å se positivt på muligheten av at ordningen kan etablere og befeste gode prevensjonsvaner som kvinnene tar med seg til de når en alder hvor forekomsten av uønskede svangerskap og abort fortsatt er svært høy.

Som departementet er inne på i høringsnotatet, er det avgjørende viktig for at ordningen skal fungere etter hensikten at helsesøstre og jordmødre får god opplæring og trening, og det er til dette punktet LMI ser muligheter for forbedringer.

Mangelfull kompetanse kan begrense effekten av utvidet rekvireringsrett

Departementet har flere mål med omleggingen, et av dem er formulert slik på side 5:

En utvidet rekvireringsrett for helsesøstre og jordmødre vil gi en ordning som er enkel og forutsigbar for brukerne. Ordningen vil medføre likhet for samtlige helsepersonellgrupper som kan rekvirere prevensjon og gi prevensjonskonsultasjon, slik at kvinner kan vite at de kan få et *helhetlig tilbud* (vår uthev.) uavhengig av om de velger å gå til helsesøster, jordmor eller sin fastlege. Samtidig vil det være en ordning som er enkel for utdanningene og de aktuelle helsepersonellgruppene.

For at kvinnene skal oppleve å få et slikt helhetlig tilbud er det viktig at de kan få den prevensjonsløsning som passer dem best. Norske og internasjonale undersøkelser viser at den forebyggende effekten mot uønskede svangerskap blir best når kvinnene selv får velge det prevensjonsmidlet som passer dem best.

Som departementet er inne på setter den kompetansen helsesøstre og jordmødre i dag har begrensninger på kvinnes tilgang på visse langtidsvirkende alternativ, og spesielt spiral. Mange helsesøstre er ikke i stand til å sette inn spiral, og for kvinner som ønsker dette alternativet vil derfor rekvireringsretten ha liten praktisk verdi pr i dag. Helsesøstre og jordmødre som skal rekvirere p-stav og spiral må ha dokumentert kompetanse som tilfredsstillende internasjonale kompetansebeskrivelser for disse metodene både når det gjelder teoretiske og praktiske ferdigheter. Slik dokumentert kompetanse mangler i stor utstrekning i dag.

LMI anser det svært viktig at dette rettes med en plan for kortsiktige og mer langsiktige tiltak. Tiltakene skissert på lang sikt i høringsnotatet behøver etter vårt syn å forsterkes, og vi ser et behov for en mer offensiv linje på kort sikt.

Forslag til styrket opplæring

I høringsnotatets avsnitt 7.2 beskrives hvilke justeringer i prevensjonsutdanningen og krav til dokumentasjon endringen i rekvisisjonsretten vil kreve.

I fire punkter omtales hvilke temaer justeringen av helsesøstres og jordmødres prevensjonsutdanning må innrettes på. Teoretisk og praktisk opplæring i innsetting av p-stav og spiral inngår ikke blant disse prioriterte punktene. LMI mener dette bør prioriteres for at brukerne reelt skal få mulighet til å velge det midlet som passer dem best, slik at helsesøsters eller jordmors eventuelle kompetansebegrensninger ikke blir avgjørende for hva de faktisk får.

I høringsnotatet viser departementet til at flere høgscoleutdanninger legger til rette for opplæring som oppfyller internasjonale kompetansekrav. Majoriteten av utdanningene har planer om kurs i innsetting av p-stav i løpet av 2013- 2014. Noe tilsvarende finnes ikke for innsetting av spiraler, men høgscolene i deler av landet sender jordmorstudenter til ferdighetstrening i Sverige.

For LMI er det viktig at samtlige jordmorutdanninger etablerer opplæring i innsetting av spiral så snart som mulig, og at dette følges opp fra departementets side slik at justeringene kan gjennomføres fra 2015. Dette for å sikre at alle sykepleiere som starter helsesøster- og jordmorutdanningen automatisk får den opplæringen som er en forutsetning for utvidet rekvireringsrett.

Overgangsordninger og etterutdanning av dagens helsesøstre og jordmødre

Om tiltakene over gjennomføres vil kommende kull av nyutdannede helsesøstre og jordmødre få dokumentert kompetanse som gjør at samfunnet og de unge kvinnene på sikt får fullt utbytte av den utvidete rekvireringsretten. Dette innbefatter opplæring og trening i innsetting av spiral/p-stav.

Utfordringen som gjenstår er det store antallet ferdigutdannede helsesøstre og jordmødre og gruppen av studenter som allerede har gjennomgått prevensjonsundervisningen uten å ha fått kompetansegivende opplæring. I kapittel 7.3. i høringsnotatet presenteres flere tiltak og overgangsløsninger for disse, men opplæring i innsett av spiral og p-stav omtales ikke. Heller ikke i omtalen av praktiske og administrative konsekvenser, og mer spesifikt i kapittel 9.5. om justeringer i dagens prevensjonsutdanning for helsesøstre og jordmødre gis det noen signaler om etterutdanningstiltak med praktisk opplæring i innsetting av spiral eller p-stav til dagens profesjonsutøvere.

Det er dette personellet de unge kvinnene i mange år fremover vil møte med sine prevensjonsbehov, og LMI etterlyser derfor en plan for hvordan de skal få den kompetansen reformen forutsetter. I utformingen av en slik plan vil vi oppfordre departementet til samle krefter innen høgscolesektoren, det medisinske miljøet, helsesøstrenes og jordmødrenes organisasjoner, og berørte firmaer til et krafttak for å sikre at praktiserende helsesøstre og jordmødre får den nødvendige opplæring og ferdighetstrening.

Med vennlig hilsen

Legemiddelindustrien (LMI)

Karita Bekkemellem

Adm. direktør

Erling Ulltveit

Seniorrådgiver